

Labotski odred generala Rudolfa Maistra v majsko-junijski ofenzivi Kraljevine SHS leta 1919 na Koroškem

Blaž Torkar*

1.01 Izvirni znanstveni članek

UDK 94(497.4)"1919"

355.48(497.413+436.5)"1919"

Blaž Torkar: Labotski odred generala Rudolfa Maistra v majsko-junijski ofenzivi Kraljevine SHS leta 1919 na Koroškem. Časopis za zgodovino in narodopisje, Maribor 92=57(2021), 2–3, str. 139–154

Avtor na osnovi analize arhivskih virov in literature obravnava bojno delovanje Labotskega odreda, ki mu je poveljeval slovenski general Rudolf Maister in je imel eno pomembnejših vlog v majsko-junijski ofenzivi Kraljevine SHS na Koroškem leta 1919. Odred je po zavzetju spodnjega Dravograda zavzel Labot (Lavamünd) in most čez Dravo pri vasi Lipica (Lippitzbach). Po zavzetju Šentpavla (St. Paul im Lavanttal) je dobil nalogo, da izviduje v njegovi okolici ter da zavaruje morebitno sovražnikovo delovanje iz smeri Volšperka (Wolfsberga) in Velikovca (Völkermarkt). Labotski odred je 2. junija 1919 prenehal svojo bojno pot, ostal je v rajonu Šentpavla z nalogo varovanja smeri, ki so od Šentpavla vodile proti Velikovcu. Slovensko-srbske enote so nato 4. junija dosegle reko Krko (Gurk) in 6. junija zasedle Gosposvetsko polje (Zollfeld) ter Celovec (Klagenfurt). Tega dne sta se obe strani sporazumeli o razmejitveni črti, Pariška mirovna konferenca pa je končno določila, da bo pripadnost Koroške določil plebiscit.

Gljučne besede: Labotski odred, Rudolf Maister, Kraljevina SHS, Koroška, boji za severno mejo, majsko-junijska ofenziva

* dr. Blaž Torkar, docent, Center vojaških šol/Sektor katedre vojaških ved, Engelsova 15, 2111 Maribor, Slovenija, e-mail: blaz.torkar@mors.si

1.01 Original Scientific Article

UDC 94(497.4)"1919"

355.48(497.413+436.5)"1919"

Blaž Torkar: General Rudolf Maister's Labot Detachment in the May–June Offensive of the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes in 1919 in Carinthia. Review for History and Ethnography, Maribor 92=57(2021), 2–3, pp. 139–154

Based on an analysis of archival sources and literature, the author discusses the combat operations of the Labot detachment, commanded by Slovenian General Rudolf Maister, which played one of the most important roles in the May–June offensive of the Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes in Carinthia (Koroška) in 1919. After capturing lower Dravograd, the detachment captured Lavamünd (Labot) and the bridge over the Drava near the village of Lippitzbach (Lipica). After the capture of St. Paul im Lavanttal (Šentpavel), the detachment was given the task to conduct reconnaissance in the vicinity and to secure possible enemy action from the direction of Wolfsberga (Volšperk) and Völkermarkt (Velikovec). On 2 June 1919, the Labot detachment ended its military campaign and remained in the St. Paul im Lavanttal region with the task of protecting the routes leading from St. Paul im Lavanttal towards Völkermarkt. The Slovene-Serbian troops then reached the Gurk river (Krka) on 4 June and occupied Zollfeld (Gospodsvetsko polje) and Klagenfurt (Celovec) on 6 June. On that day, the two sides agreed on a demarcation line, and the decision made at the Paris Peace Conference was to leave the issue of Carinthia up to a plebiscite.

Keywords: Labot detachment, Rudolf Maister, Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes, Carinthia, battles for the northern border, May–June offensive

UVOD

Po koncu prve svetovne vojne so na ozemlju razpadle Avstro-Ogrske nastale številne nove države. Razmejitev med njimi je bila zaradi njihove večnacionalnosti izjemno težavna, kar je veljalo tudi za ozemlje južne Koroške in Štajerske, kjer so živeli Avstrijci in Slovenci. 29. oktobra 1918 so Slovenci s slovesnostjo v središču Ljubljane vstopili v Državo Slovencev, Hrvatov in Srbov.¹ Njen kratkotrajni obstoj je zaznamovala obsežna problematika prevratnega obdobja z vsemi značilnostmi, ki jih je prebivalcem prinesel konec vojne. Država ni bila mednarodno priznana in se je po mesecu dni združila v Kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev. Na tleh razpadle dvojne monarhije je 12. novembra 1918 na Dunaju nastala tudi nova država Nemška Avstrija. Obe novi državi sta poskušali čim prej vzpostaviti oblast na svojem ozemlju in začeli ustanavljati svoje oborožene sile z vojaki, ki so se do nedavnega borili v skupni vojski. Spor med Slovenci in Avstrijci na Koroškem in Štajerskem se je razvil v oborožen spopad, ki ga v slovenski historiografiji poznamo kot boje

¹ Več o prevratnih dogajanjih in položaju Slovencev v Državi Slovencev, Hrvatov in Srbov glej: Jurij Perovšek, *Slovenski prevrat. Položaj Slovencev v Državi Slovencev, Hrvatov in Srbov* (Ljubljana: Inštitut za novejšo zgodovino, 2018).

za severno mejo. Najsrditejši so bili boji z avstrijskimi enotami za Radgono februarja 1919 ter predvsem boji za Koroško, kjer je bilo nerešeno vprašanje narodne razmejitve prepuščeno lastni pobudi slovenskih in avstrijskih oblasti. Zavzetju delov vzhodne in zahodne Koroške je decembra 1918 sledil napad avstrijskih enot, ki je slovenske enote na zahodnem delu potisnil do Karavank. Slovenska stran si je pred odločitvijo Pariške mirovne konference poskušala pridobiti boljše izhodiščne položaje in aprila 1919 začela slabo pripravljeno ofenzivo na vzhodnem Koroškem, a se je končala z izgubo skoraj cele Koroške. Konec maja 1919 je bila zato sprožena nova ofenziva Kraljevine SHS, v kateri so sodelovali Koroški, Jezerski, Ljubeljski, Jeseniški in Labotski odred. Samo Labotskemu odredu je poveljeval slovenski poveljnik, general Rudolf Maister, saj je srbski poveljniški kader sprva močno dvomil v slovenske vojake, ki so bili moralno potolčeni zaradi neuspele aprilske ofenzive. Začetni dvomi v Slovence, ki jih je gojil tudi poveljnik Koroškega odreda polkovnik Ljubomir Marić, so se po koncu ofenzive spremenili v spoštovanje slovenskih vojakov, ki jih je označil z besedami, da so »Slovenci dober vojaški material, vzdržljivi, vdani, pokorni in vestni ...«²

V pričujoči razpravi bomo opisali bojno delovanje Labotskega odreda in razčlenili celotno ofenzivo, ki se je odvijala med 28. majem 1919 in 6. junijem 1919.³

NEUSPELA APRILSKA OFENZIVA

Po podpisu premirja med koroško deželno vlado in slovensko narodno vlado 14. januarja 1919 so boji na Koroškem prenehali. Slovensko ozemlje je z januarjem 1919 spadalo pod 4. armadno oblast generala Božidarja Jankovića, ki je bila neposredno nadrejena Dravski divizijski oblasti.⁴ Obdobje med februarjem in aprilom leta 1919 je tako na Koroškem minilo precej mirno in brez bojnih akcij, vendar so se kmalu začele širiti govorice, da Kraljevina SHS na Pariški mirovni konferenci ne bo dobila tolikšnega ozemlja Koroške, kot je pričakovala. Zato so enote Dravske divizijske oblasti na pritisk slovenskih

² Ljubomir Marić, *Iz mojega poveljevanja Koroškemu odredu, od 21. maja do 22. junija 1919* (Ljubljana: Založba Sophia, 2020), 164.

³ Jugoslovanska ofenziva na Koroškem (od 28. maja do 6. junija 1919) je na podlagi objavljenih arhivskih dokumentov Kraljevine SHS opisana v monografiji: Vlado Strugar, Milić F. Petrović (ur.), *Veliki rat Srbije za oslobođenje i ujedinjenje Srba, Hrvata i Slovenaca 1914–1918, knjiga 32, Odbrana Države ujedinjenih Srba, Hrvata i Slovenaca 1919–1920* (Beograd: Medija centar Odbrana, 2014).

⁴ Dravska divizijska oblast je 1. februarja 1919 nadomestila 2. vojno okrožje, ki je v coni odgovornosti pokrivalo celotno slovensko ozemlje v nekdanji Državi SHS.

politikov prekinile premirje in 29. aprila 1919 napadle na celotni demarkacijski črti na Koroškem. Po mnenju predsednika deželne vlade za Slovenijo dr. Janka Brejca bi uspešno izvedena vojaška ofenziva na Koroškem podprla prizadevanja jugoslovanskih delegatov v Parizu. Slovenska ofenziva je bila odvisna od samoiniciativnosti poveljnikov slovenskih enot Dravske divizijske oblasti. Za ofenzivo 29. aprila 1919 je bilo na vzhodnem koroškem bojišču zbranih devet bataljonov in pol pehote ter 40 topov. To so bili dva bataljona Celjskega pehotnega polka, dva bataljona in polovica Slovenskega planinskega pehotnega polka, dva bataljona Ljubljanskega pehotnega polka, dva bataljona Mariborskega pehotnega polka in bataljon Tržaškega pehotnega polka.⁵ Takoj po napadu je večina enot izrabila začetno presenečenje in napredovala; zastavljenih ciljev ni dosegla, saj je bil operacijski načrt za precej šibke slovenske enote prezahteven. Kršitev premirja so izrabile avstrijske enote in 2. maja izvedle protinapad na velikovškem mostišču in premaknile bojno črto na linijo Dravograd – Plešivec – Solčava – Železna Kapla (Eisenkappel) – vrhovi Karavank. Sprva so se slovenski vojaki odločno upirali, nato so popustili in sledil je umik. Avstrijska protiofenziva je bila uspešna in ni pomenila samo zasedbe celotnega ozemlja Koroške, povzročila je tudi moralni razkroj v slovenskih enotah in zaključila slovensko vojaško samostojnost. Za takšno akcijo Brejc sicer ni imel izrecnega dovoljenja vojaškega vrha Kraljevine SHS, vendar je na osnovi pričevanj in raziskav zgodovinarjev razvidno, da je poveljnik Dravske divizijske oblasti general Krsta Smiljanić izjavil, da bo podprl morebitno akcijo koroških odsekov. Priprave na ofenzivo so se torej začele s Smiljanićevo vednostjo. Vojaški vrh Kraljevine SHS ni posvečal velikega pomena problemu meje na Koroškem in se tudi ni zavedal posledic neuspešne aprilske ofenzive. Šele po temeljitem obveščevalnem poročilu Dravske divizijske oblasti in 4. armadne oblasti je vrhovno poveljstvo Kraljevine SHS zaznalo, kakšne so bile posledice poraza slovenskih enot na Koroškem.⁶

KRALJEVINA SHS SE ODLOČI ZA IZVEDBO OFENZIVE NA KOROŠKEM

Poraz v aprilski ofenzivi na Koroškem je tako aktivneje vključil v reševanje koroškega vprašanja tudi vlado in vojsko Kraljevine SHS, ki je za poveljnika

⁵ Janez Švajncar, *Slovenska vojska 1918–1919* (Ljubljana: Prešernova družba, 1990), 164; Andrej Rahten, *Po razpadu skupne države: slovensko-avstrijska razhajanja od mariborskega prevrata do koroškega plebiscita* (Celje: Celjska Mohorjeva družba, 2020), 256.

⁶ Lojze Ude, *Boji za severno mejo 1918–1919* (Ljubljana: Založba Obzorja, 1977), 198; Matjaž Ravbar, »Poročnik Lojze Ude–borec za slovensko severno mejo,« v: *Stražarji Karavank: Lojze Ude in boji za severno mejo*, ur. Blaž Torkar in Miha Šimac (Kranj: Društvo generala Maistra Kranj, 2018), 47; Rahten, *Po razpadu skupne države*, 256.

novo načrtovane ofenzive imenovala generala Krsto Smiljanića. Začele so se priprave, kar je pomenilo, da je Dravska divizijska oblast razglasila mobilizacijo letnikov (1890–1894) in letnikov (1895–1899). 9. maja je vrhovno poveljstvo ukazalo Dravski divizijski oblasti, da zahteva od avstrijske deželne vlade umik avstrijskih enot na črto *ante belum* – do črte, preden je avstrijska stran začela ofenzivo. Med 9. in 16. majem so v Celovcu potekala pogajanja za sklenitev premirja. Vojaška delegacija Kraljevine SHS, ki je bila poslana v Celovec, je od avstrijske strani zahtevala umik na položaje pred začetkom spopadov, Avstrijci pa so bili pripravljeni umakniti svoje vojaštvo samo južno od Drave le pri Dravogradu. Zato so se 16. maja pogajanja prekinila in delegacija Kraljevine SHS je zapustila Celovec. 11. maja je vrhovno poveljstvo prejelo poročilo o stanju vojaštva v Dravski divizijski oblasti. Ljubljanski pehotni polk skoraj ni več obstajal, Celjski in Planinski pehotni polk sta imela od 400 do 500 vojakov. Samo Mariborski pehotni polk in artilerija sta bila v dobrem stanju, kar je skrbelo generala Smiljanića. 19. maja je vlada Kraljevine SHS dala zeleno luč, da se lahko začnejo bojne akcije na Koroškem. Kraljeva vlada je v sporočilu 4. armadni oblasti zapisala, da se nima namena obračati k antanti glede vprašanja reševanja mejnega spora na Koroškem. Med drugim je tudi jasno zapisala, da je treba sovražnika prisiliti k umiku čez demarkacijsko črto, in da bo po zavzetju Velikovca in njegovega zaledja s severa in vzhoda najverjetneje izdan tudi ukaz za zavzetje Celovca. Vlada Kraljevine SHS je tudi zahtevala, da se čim prej določi datum in ura začetka ofenzive, da se izvede mobilizacija slovenskih enot, se jim določi smer delovanja, izvaja strogo disciplino in odgovornost starešin. Od Smiljanića so zahtevali izrazito osebno angažiranje pri pripravah na ofenzivo, poročanje o moči, bojni razporeditvi in koncentraciji lastnih ter sovražnikovih enot. Za potrebe ofenzive so na slovensko ozemlje začele prihajati srbske enote iz drugih območij Kraljevine SHS: 8. pehotni polk, dva bataljona 1. pehotnega polka, eskadron 2. konjeniškega polka, Drinski havbični artilerijski divizion, po en bataljon iz 5. pehotnega polka in 7. pehotnega polka, mitralješki oddelek 5. pehotnega polka in 2. divizion drinskega gorskega artilerijskega polka.⁷ Glavna smer ofenzive je bila proti Železni Kapli, od obeh pomožnih smeri naj bi prva vodila od Šoštanja proti Črni na Koroškem in naprej do Pliberka (Bleiburg), druga pa po dolini Drave. Ofenzivo je potrdila tudi vlada Kraljevine SHS s pripombo, da mora biti le-ta kratka in da mora zagotavljati popoln uspeh z minimalnimi žrtvami. General

⁷ Marić, *Iz mojeja poveljevanja*, 15–19; Zdravko Seručar, *Vojne akcije u Koruškoj 1918/1919 godine* (Beograd: Vojnoistorijski institut JA, 1950), 59; Švajncar, *Slovenska vojska*, 164–165; Matjaž Bizjak, *Operativno-taktična analiza ofenzive vojske Kraljevine SHS proti Koroški (28. 5 do 6. 6. 1919)* (Poljče: Slovenska vojska, 2004), 14–16; Ude, *Boji za severno mejo*, 219; Matjaž Bizjak, *Slovenska vojska 1918–1919 in formiranje Dravske divizijske oblasti*, magistrska naloga (Ljubljana: Filozofska fakulteta UL, 2003), 245.

Smiljanić je zavračeval z začetkom ofenzive, saj ni bil prepričan v njen uspeh, poleg tega pa je imel pomanjkljive podatke o sovražniku. Za potrebe ofenzive je bilo oblikovanih pet bojnih odredov, od katerih so bili glede na sestavo trije ofenzivni in dva defenzivna. To so bili Labotski odred generala Rudolfa Maistra, Koroški odred polkovnika Ljubomira Marića, Ljubeljski odred podpolkovnika Save Tripkovića, Jeseniški odred kapetana Kajundžića in Jezerski odred polkovnika Dobroslava Milenkovića. Za poveljnike odredov, z izjemo Labotskega, so bili postavljeni srbski častniki. Vsa imenovanja na položaje so bila v rokah generala Smiljanića, ki pa ni poznal visokih slovenskih častnikov, z izjemo generala Maistra, in jim tudi ni zaupal, predvsem zaradi poraza v aprilski ofenzivi. Na položaje je imenoval ljudi, ki jih je dobro poznal in jim je tudi zaupal.⁸ Zanimivo je, da so bili pred ofenzivo obveščevalni podatki o sovražniku izredno pomanjkljivi. Primanjkovalo je podatkov predvsem o velikosti in razmestitvah avstrijskih enot. Še najboljše podatke o sovražniku je imel poveljnik Labotskega odreda general Maister, ki je imel dobro razvito obveščevalno mrežo na terenu. V divizijski rezervi je bila tudi enota pod poveljstvom majorja Milorada Radonjića, ki se je nahajala v Ljubljani, ter druga enota podpolkovnika Svetozarja Radovanovića, ki se je nahajala v Slovenj Gradcu. Avstrijske oblasti na Koroškem so se zavedale, da Kraljevina SHS načrtuje ofenzivo, zato je tudi avstrijska vlada dovolila mobilizacijo letnikov od 1877 do 1900. Ta mobilizacija ni uspela, saj se je nanjo odzvalo le okoli 11000 vojakov, od tega jih je bilo 4500 bilo že prej vpoklicanih oziroma so delovali kot prostovoljci, 2200 je bilo oproščenih, 1900 naj bi jih pobegnilo, tako da naj bi se enote popolnile le z okoli 790 vojaki.⁹

SESTAVA, NALOGE IN BOJNA POT LABOTSKEGA ODREDA

Labotskemu odredu je poveljeval general Rudolf Maister, sestavljalo ga je 2000 vojakov in 14 kosov artilerije. Podrejeni so mu bili trije bataljoni Mariborskega pehotnega polka, 4. celjska gorska baterija, 2. in 4. mariborska havbična baterija, 5. težka havbična baterija, oddelek konjenice in telefonska sekcija. Izhodiščni položaji odreda so bili Sveti Leonard – Sveti Urban – kota 1367, kota 835, – kota 344 in vas Trbonje. S te črte je moral odred izvesti napad na

⁸ Blaž Torkar, »Ofenziva vojske Kraljevine SHS maja in junija 1919 na Koroškem,« v: *Stržarji Karavank: Lojze Ude in boji za severno mejo*, ur. Blaž Torkar in Miha Šimac (Kranj: Društvo generala Maistra Kranj, 2018), 54–55.

⁹ Viktor Andrejka, »Razvoj vojaštva in vojaški dogodki od prevrata do danes«, v: *Slovenci v desetletju 1918–1928: zbornik razprav iz kulturne, gospodarske in politične zgodovine*, ur. Josip Mal (Ljubljana: 1928), 285–286; Švajncer, *Slovenska vojska*, 176; Bizjak, *Operativno-taktična*, 18–22.

sovražnika in s pomočjo desnega krila Koroškega odreda zavzeti spodnji Dravograd. Po zavzetju spodnjega Dravograda je nadaljeval z napadom v smeri Labot – Šentpavel s ciljem doseči ozek prehod pri Šentpavlu in ga zadržati. Po zavzetju Labota je moral napotiti šibko kolono po levi strani Drave z nalogo vzdrževanja zveze s Koroškim odredom in s pravočasnim zavzetjem mostu čez Dravo pri vasi Lipica. Ko bi odred zavzel Šentpavel, bi moral izvidovati v njegovi okolici in zavarovati morebitno sovražnikovo delovanje iz smeri Volšperka in Velikovca. Odredu je bilo posebej naročeno, da varuje svoj desni bok proti Štajerski, kar je bilo razumljivo, saj so bile na tej strani razporejene le manjše enote za zavarovanje. Na Labotski odred je general Maister naslovil pred ofenzivo tudi poziv, ki se konča s temi besedami: »...*Vojaki! Zadnjič vas kliče danes domovina. Kliče Vas, da rešite slovensko ozemlje in sorodno kri majki Jugoslaviji. Naš bojni klic naj bo: Naprej tako dolgo za nemškimi ustaši, da zasedemo in rešimo zadnji kos slovenske koroške zemlje. Bog blagoslovi ta naš pohod, Bog bodi z nami in z Jugoslavijo! S tem klicem Vas pozdravlja Vaš Komandant General Maister...*«¹⁰ Labotski odred je začel z artilerijsko pripravo 28. maja 1919 ob 4. uri zjutraj, potem so enote prešle v napad. 2. četa Mariborskega pehotnega polka je ob 5.30 zavzela greben nad gradom Puštajn (Buchenstein) in tako prebila prvo avstrijsko obrambno črto na južni obali Drave. Na koti 801 so bile avstrijske enote vkopane in so dobro branile svoje položaje, zato je Labotski odred prosil za artilerijsko podporo s strani Koroškega odreda. Tudi na desni strani Drave so se avstrijske enote umaknile na črto Sveti Boštjan – Sveti Duh. Ob 13.30 so deli 3. čete Mariborskega pehotnega polka obšli glavne sovražnikove položaje in preko Bričevega vrha vdrle v Dravograd. Ob 15. uri so enote 3. čete zavzele pomembni točki nad Dravogradom, in sicer Stari grad in območje zahodno od naselja Kozman (kota 555). S padcem teh dveh točk so avstrijske enote začele zapuščati Dravograd. Zasedena sta bila Meža in most čez Dravo, ki je bil pripravljen za uničenje. 1. bataljon Mariborskega polka je nato moral izvesti hiter premik proti Labotu, da ga zavzame in doseže črto Maurer – Rachur – kota 480 – Achalm in pripravi izhodišče za naskok na Šentpavel. Rezerva je premik začela izvajati ob 21. uri v dveh etapah. Prva skupina je pri najožjem delu soteske proti Labotu, v višini naselja Juschki, padla v zasedo in je morala zaradi mitralješkega obstreljevanja nadaljevati pot v bojnem razporedu. Pred Labotom, na črti Dreifaltigkeitskirche – Burgstallkogel je skupina ponovno padla v zasedo, ki ji je onemogočala nadaljnje napredovanje in jo prisilila, da je počakala na prihod preostalih enot bataljona. Nadaljnje napredovanje je bilo prekinjeno, bataljon je moral zasesti položaje severno od vasi Multerer. 2. bataljon Mariborskega polka je prešel v rezervo odreda v Muto, nato pa je dobil nalogo, da se

¹⁰ Strugar, Petrović (ur.), *Veliki rat, knjiga 32, Iz zgodovine mariborskega pp.*

premakne do vasi Vrata, pozno popoldan pa je bataljon zasedel Dravograd. 6. četa je bila pred tem napotena prek Murenhova – doline potoka Velka – kota 1268 – Košenjaka – Jankovca v pomoč 3. bataljonu Mariborskega polka, ki je napredoval po izredno težki smeri. Polovica 8. čete je zasedla vas Rabštajn (Rabenstein) na smeri proti Labotu. 3. bataljon Mariborskega polka je prvi dan ofenzive napredoval v smeri Šiler – Karbel – kota 1268. Dominantni točki v tej smeri, Košenjak (Rosshutte) /kota 1521 in vzpetina severozahodno od Košenjaka sta bili močno branjeni in sta onemogočali prodor v tej smeri. Po močni artilerijski podpori dveh topov sta bili točki zavzeti šele 28. maja 1919 ob 10. uri dopoldne. Bataljon je poskusil napredovati v smeri kote 996 in Štalenske gore (Magdalensberg), vendar se je zaradi sovražnikovega močnega ognja utrdil na črti kilometer severno od Svetega Lovrenca (Lorenzberg).¹¹ 1. bataljon Mariborskega pehotnega polka je 29. maja ostal na enakih položajih, ki jih je zavzel prejšnji dan. Ta dan so se avstrijske enote umaknile s črte Farska Ves (Pfarrdorf) in s tem tudi iz samega Labota na črto Burgstallkogel – vzpetine severno in severozahodno od mesta. Vod slovenskih vojakov je takoj zasedel Farsko Ves in se začel utrjevati. 2. bataljon Mariborskega pehotnega polka je 29. maja dopoldan dobil nalogo, da se kot odredova rezerva premakne in razporedi v rajonu Burgstallkogla, kar pa je bilo nemogoče zaradi učinkovite sovražnikove obrambe, tako da je bataljon ostal na enakih položajih kot prejšnji dan. Okoli 18. ure je ta bataljon začel delovati v smeri severno od Rabštajna – soteska potoka Multer, kjer se je razdelil v dve koloni in nadaljeval pot v smeri severno od naselja Herke – potok Multer do Svete Magdalene (St. Magdalena), kjer je prenočil. 3. bataljon Mariborskega pehotnega polka je zgodaj zjutraj ponovno napadel sovražnika pri Sveti Magdaleni, kjer mu je po krajšem boju uspelo zavzeti sovražnikove položaje in ga potisniti proti severu.¹² 30. maja je 1. bataljon Mariborskega polka dobil nalogo zavzeti Labot, 2. bataljon pa Burgstallkogel in bataljoni so dobili nalogo zavzeti tudi Šentpavel. Napad na Labot je 1. bataljon Mariborskega pehotnega polka začel takoj, ko je 2. bataljon zavzel sovražnikovo odprano točko Burgstallkogel, ki je nadzorovala dostope do mesta. Ob 10. uri sta obe četi zasedli Labot in 1. bataljon je tega dne prenočil na naslednjih položajih: 1. in 3. četa pri Waldergger/kota 627, 2. četa pa na črti Neuwirt/kota 480. 2. bataljon Mariborskega pehotnega polka je dobil nalogo zavzeti Burgstallkogel in Dreifaltigskirche (kota 464) ter od tu delovati v bok sovražniku, ki je bil razporejen pri naselju Plestätten. Bataljon je 30. maja ob 5.30 brez boja zasedel obe dominantni točki, ki so jih

¹¹ Arhiv Republike Slovenije (AS), fond 1193, tehnična enota (t.e.) 68, Spomini Rakuša Ciril, K zgodovini 45. SHS pešpolka, Maribor, 4–5; Bizjak, *Operativno-taktična*, 32–33.

¹² AS 1193, t. e. 68., Spomini Rakuša Ciril, K zgodovini 45. SHS pešpolka, Maribor, 4–5; Bizjak, *Slovenska vojska*, 130; Bizjak, *Operativno-taktična*, 32–33.

avstrijske enote ves ta čas močno obstreljevale, zaradi česar se je del enot umaknil proti Štalenski gori. Podnevi je bilo zavzeto še naselje Kliesch, 6. četa tega bataljona pa je ta dan prodrla do Ettendorfa. 3. bataljon Mariborskega pehotnega polka se je ta dan usmeril proti Lamprechtsbergu in južno od tega naselja naletel na močan odpor, kar mu je onemogočalo napredovanje. Enota je lahko napredovala šele popoldne, ko je bila sovražnikova obramba napadena s strani slovenske težke artilerije, zaradi česar je bil Lamprechtsberg zaseden. Bataljon je nato nadaljeval prodiranje proti Weissenbergu in Christienkogelu. 31. maja je 1. bataljon Mariborskega pehotnega polka nadaljeval prodiranje od Walderggerja proti Šentpavlu, vendar so se avstrijske enote dobro utrdile na dominantnih položajih na črti Kasparstein – Weissegger – Sveti Jožef, zaradi česar se je moral bataljon zaustaviti na črti Hoffsteter–Paulschneider. Bataljon je na teh položajih ostal vse do 2. junija 1919. 6. četa 2. bataljona Mariborskega pehotnega polka je z nastopanjem začela isti dan kot 1. bataljon in je uspela zavzeti dominantni točki vzhodno od komunikacije Labot – Šentpavel; Lipp am Hof/kota 417 in Lubitschkogel/kota 534. Ostanek bataljona je ostal v rezervi pri Neuwirtu. 3. bataljon je nadaljeval zgodaj zjutraj od Weissenberga in kmalu dosegel Christienkogel, kjer je prenočil.¹³ Ko je Koroški odred prišel na severno stran Drave, je poveljnik Dravske divizijske oblasti 1. junija 1919 izdal dopolnilno povelje, s katerim je opredelil nadaljevanje bojnih delovanj v smeri proti Labotu. V povelju je bilo odločeno, da bo Labotski odred naslednjega dne napadal vzhodno od reke Labotnice. 1. junija so se na položaju Labotskega odreda izvajale zgolj priprave za nadaljevanje bojnih delovanj. 1. bataljon Mariborskega pehotnega polka je ostal na istih položajih, prišlo je samo do zamenjave 6. čete s 7. četo 2. bataljona na Lubitschkoglu. Ostanek 2. bataljona Mariborskega pehotnega polka je tega dne odšel v Ettendorf, 5. četa tega bataljona pa je zasedla vzpetino Wunder, jugozahodno od Christlenkogla, kjer se je nahajal 3. bataljon. 1. junija sta se obe strani obstreljevali z artilerijskim ognjem, pehotnih bojev ni bilo. Ponoči so bile enote Mariborskega pehotnega polka zamenjane na svojih položajih zahodno od Labotnice z enotami Koroškega odreda. Vse te enote so se zbrale v Achalmu kot rezerva Labotskega odreda. Rezerva je bila nato premeščena v Ettendorf, nato nazaj v Achalm in ob 18. uri je prispela v Šentpavel, ki je bil zavzet. 2. junija je z napredovanjem začel 2. bataljon Mariborskega pehotnega polka s ciljem, da zasede Hovjo Ves (Pfaffendorf) in Götzendorf, 7. četa pa na smeri Lubitschkogel–Weinberg – Rainkogel – Herzogberg. 6. in 8. četa sta se nahajali kot bataljonska rezerva najprej južno od Lubitschkogla, nato pa sta bili poslani v napad na desnem krilu odreda. Napredovanje je bilo zaradi

¹³ Strugar, Petrović (ur.), *Veliki rat, knjiga 32*, 149; Bizjak, *Operativno-taktična*, 33–35.

hudega mitralješkega ognja zadržano pred Weinbergom, ko pa je desno krilo odreda prodrlo naprej, je bataljon na levem krilu brez težav došel do Herzogberga. 3. bataljon Mariborskega pehotnega polka je prodiral na desnem krilu Labotskega odreda in začel napredovati severno od St. Georgena in od tu nadaljeval z nastopanjem ter ob 20. uri dosegel črto Siebending–Magersdorf, ki jo je zavaroval s predstražami v smeri severa. Skrajno desno je kot del Labotskega odreda ves čas deloval Tržaški pehotni polk, ki je ves čas moral premagovati težak teren. Ko je Mariborski pehotni polk zavzel Dravograd, je Tržaški zavzel Soboto (Soboth) in nato nadaljeval v smeri Sveti Vincenc (St. Vinzenz), ki so ga avstrijske enote ponoči zapustile. Po zasedbi naselja je Tržaški pehotni polk prodiral dalje in ob 8. uri zasedel vrh Berensteinerofen/kota 1447. Labotski odred je 2. junija 1919 prenehal z aktivnim delovanjem in dobil nalogo, da bi pri Dreieckkoglu (kota 522) vzdrževal zvezo z enotami štajerske fronte in varoval Labotsko dolino na črti Kleinalpe kota 981 – križišče južno od Šentandraža (St. Andrä) – Kienberg –vas Golovica (Wölnitz). Meja med Labotskim in Koroškim odredom je potekala po črti Speikkogel–vas Golovica–potok Golovica–Grebini (Griffen)–ustje v Dravo. Štab odreda je bil v Šentpavlu.¹⁴

ANALIZA OFENZIVE IN DELOVANJA LABOTSKEGA ODREDA

Kraljevina SHS je težila k čimprejšnjem začetku ofenzive, kar gre v kontekst Pariške mirovne konference, kjer je tekla beseda tudi o mejah na Koroškem, povratne informacije iz Pariza pa za Kraljevino SHS niso bile ugodne. Dravska divizijska oblast v majsko-junijski ofenzivi ni želela ponoviti napake iz aprilske ofenzive, zato je general Smiljanić poskrbel, da so bile njegove enote v absolutni tehnični in številčni premoči glede na avstrijsko stran. Za ofenzivo je bilo pripravljenih 22 bataljonov, 4 eskadroni in 25 baterij, kar je znašalo okoli 10.170 vojakov, 271 mitraljezov in 94 topov. Avstrijci so se zavedali, da namerava Kraljevina SHS izvesti ofenzivo, zato so razglasili mobilizacijo, ki pa ni bila najbolj uspešna. Tik pred ofenzivo so avstrijske enote štejele okoli 3000 pripadnikov prostovoljnih formacij in 6500 vojakov rednih enot, dodati pa jim moramo še 90 topov.¹⁵ Med ofenzivo je prihajalo do manjših nesporazumov med slovenskimi in srbskimi vojaki, vendar odkritega nasprotovanja ni bilo. Poveljevanje na vseh nivojih je v enotah vojske Kraljevine SHS je bilo pozitivno, sam prihod srbskih častnikov pa je z operativno taktičnega

¹⁴ Strugar, Petrović (ur.), *Veliki rat, knjiga 32*, 152; Bizjak, *Slovenska vojska*, 130; Bizjak, *Operativno-taktična*, 33–35; Marić, *Iz mojega poveljevanja*, 148.

¹⁵ Seručar, *Vojne akcije*, 64; Bizjak, *Operativno-taktična*, 59–61.

stališča prinesel tudi nekaj novosti. Razmestitev enot in izvedene ofenzivne koncentracije na zelo širokem prostoru ter postavitve težišča napada na geografsko najtežjo smer, kjer lahko element presenečenja pride do izraza, so bila ena izmed izhodišč t. i. srbske vojaške taktike, ki jo je bolj ali maj utemeljil takratni načelnik generalštaba vojske Kraljevine SHS vojvoda Živojin Mišić. Pri vodenju in poveljevanju so sledili načelu enotnosti poveljevanja z jasno zastavljenimi cilji, veljalo je načelo »maširaj ločeno, vendar skupaj udari«. Dravska divizijska oblast je za ofenzivo naredila natančen načrt, v katerem so bili koncentracija enot, rezerva in način delovanja dokaj natančno opredeljeni. Težišče ofenzive je bilo na desnem krilu bojne razporeditve, levo krilo z Jeseniškim in Ljubeljskim odredom pa je imelo predvsem defenzivno vlogo v prvi fazi in je nato z Ljubeljskim odredom počasi začelo z nastopanjem v drugi fazi, ko je stanje na desnem delu fronte bilo že jasno. Ocene polkovnika Mariča glede materialnega in moralnega stanja pred ofenzivo niso bile dobre. V enotah je zaznal velik pesimizem in menil je, da se ofenziva ne sme prehitro začeti. Z dobrimi pripravami na ofenzivo, prihodom novih enot iz Srbije se je postopno večala tudi morala slovenskih vojakov. Kmalu po začetku bojev je Marič tudi opustil dvome glede uspešnosti slovenskih vojakov, saj so ga ti pozitivno presenetili. Cenil je njihovo vdanost, vzdržljivost, pokornost in priznavanje avtoritete oblasti.¹⁶ Slabost med pripravami na ofenzivo je zagotovo bila ta, da Dravska divizijska oblast ni imela dovolj obveščevalnih podatkov o sovražnikovi moči in razporeditvi, z izjemo že omenjenega Labotskega odred generala Maistra. Drugače je bilo z Jezerskim in Koroškim odredom. Jezerski odred so sestavljale pretežno srbske enote, ki so bile na tem področju nove in niso poznale dejanskega položaja in jezika, zato je bil stik s civilnim prebivalstvom težji. Avstrijske enote so na Koroškem dajale velik poudarek obveščevalnemu zavajanju, predvsem so stalno izpostavljale prihajajočo pomoč z Dunaja in Štajerske. Dejansko pa je bilo drugače, saj se je štajerska deželna vlada odločila, da bo nevtralna, centralna dunajska vlada pa je Koroški nudila zgolj diplomatsko podporo in nadzora nad vojaškimi enotami v posameznih deželah ni imela. Nekatera avstrijska poročila so pisala o nasilnem vedenju jugoslovanskih vojakov, čeprav je polkovnik Marič v svojih spominih zapisal, da ni bilo kršitev reda in discipline, niti izgredov in ropanj prebivalstva. Ude piše, da je bilo nasilja med jugoslovanskimi enotami morda celo več kot nasilja avstrijskih enot v aprilski ofenzivi, saj je jugoslovanska ofenziva potekala na veliko večjem ozemlju kakor nemška. Nekateri jugoslovanski vojaki so bili zaradi nasilja kaznovani, medtem ko o kaznovanju avstrijskih vojakov v tej

¹⁶ Marič, *Iz mojega poveljevanja*, 161–164.

ofenzivi ni znanih poročil.¹⁷ Po dosegu reke Krke enote Kraljevine SHS niso imele več bojnega stika s sovražnikom. Najhujše boje s sovražnikom so imele slovenske enote v Koroškem in Labotskem odredu, predvsem so bili boji hudi pri Ravnah, v Črni, Dravogradu, Labotu, zahodno od Velikovca in zahodno od Kasparsteina. Na strani vojske Kraljevine SHS naj bi na Koroškem padlo 154 mož, število padlih na avstrijski strani pa se giblje med 201 in 227. Po drugi dostopnih podatkih naj bi padlo 52 pripadnikov vojske Kraljevine SHS, okoli 200 pa je bilo ranjenih.¹⁸

SKLEP

Avstrijci so že 29. maja 1919 zvečer zaprosili Dravsko divizijsko oblast za premirje in pogoje, pod katerimi bi bila vojska Kraljevine SHS pripravljena skleniti premirje. General Smiljanić je predlagal črto, ki je bila v veljavi pred začetkom decembrsko-januarskih bojev. Dan kasneje je bil k poveljniku 4. armadne oblasti napoten tudi odposlanec koroškega vojaškega poveljnika major Jozef Heyer. General Janković je za pogovore pooblastil generala Smiljanića in poudaril, da ofenziva ne bo zaustavljena, dokler premirje ni podpisano.¹⁹ Na pariški mirovni konferenci so bile med tem določene tudi že meje ozemlja, na katerem naj bo plebiscit. Pogajanja o premirju so se začela v Kranju 4. junija in so bila končana s pogodbo, katere koncept je 6. junija podpisala tudi avstrijska delegacija. Ko pa je bilo treba podpisati čistopis pogodbe, je avstrijska delegacija podpis pogodbe odklonila. Kot razlog je navedla, da ji je delegacija Kraljevine SHS zamolčala poziv tajništva pariške mirovne konference z dne 31. maja in da ji je njena vlada naročila, da dogovora ne podpiše. Delegacija Kraljevine SHS je izjavila, da ima dogovor o premirju »za dovršeno dejstvo in da je popolnoma veljaven.« Enote Kraljevine SHS so med pogajanji prodirale dalje na črto, ki jo je na pogajanjih za premirje zahtevala njihova delegacija. 6. junija so enote Kraljevine SHS vkorakale v Celovec in na Gosposvetsko polje. Jugoslovanska predstava moči, ki se je pokazala tako v zasedbi Celovca kot Gosposvetskega polja, s čimer so bile simbolično uresničene »karantanske« sanje slovenskih politikov, velesil ni navdušila. Vladi Kraljevine SHS je mirovna konferenca poslala telegram s sporočilom, da vojska Kraljevine SHS nima

¹⁷ Lojze Ude, »Vojaški boji na Koroškem v letu 1918/1919,« v: *Koroški plebiscit. Razprave in članki*, ur. Janko Pleterski, Lojze Ude, Tone Zorn (Ljubljana: Slovenska matica, 1970), 200; Marić, *Iz mojega poveljevanja*, 163.

¹⁸ AS 1193, t. e. 48, Vrhovni komandi za gosp. Vojvodo Mišića Beograd, Dravska divizija od 30.05.1919; Andrejka, »Razvoj vojaštva,« 87; Švajncer, *Slovenska vojska*, 177.

¹⁹ AS 1193, t. e. 48, Priloga B, Komanda 4. armijske oblasti, O.Br.2270, 31. 05. 1919; Bizjak, *Operativno-taktična*, 59–61.

pravice zasesti območij, ki ležijo prek demarkacijske črte, in tudi Celovec. Zahtevan je bil umik vojaških enot Kraljevine SHS na demarkacijsko črto, ki jo je določila mirovna konferenca. Saint-germainška pogodba je določila plebiscitarno območje, in sicer: obmejna cona A, to je jugovzhodni del Celovške kotline, kjer so nameravali glasovanje izvesti najprej, in cona B (Celovec z okolico), v kateri naj bi bilo glasovanje izvedeno samo, če bi se večina v coni A izrekla za Kraljevino SHS. Po izvedenem glasovanju je bila večina glasov v coni A za Avstrijo, zato glasovanja v coni B ni bilo. Vsekakor plebiscit ni bil sredstvo za rešitev narodnostnega vprašanja in z njim je germanizacija Slovencev na Koroškem dobila nove možnosti.²⁰

VIRI IN LITERATURA

Arhivski viri

Arhiv Republike Slovenije (AS), fond Lojze Ude (1193), tehnična enota (t.e.) 68, t.e. 48.

Literatura

Viktor Andrejka, Razvoj vojaštva in vojaški dogodki od prevrata do danes, *Slovenci v desetletju 1918–1928: zbornik razprav iz kulturne, gospodarske in politične zgodovine*. Ur. Josip Mal. Ljubljana 1928, 269–295.

Matjaž Bizjak, *Slovenska vojska 1918–1919 in formiranje Dravske divizijske oblasti*. Magistrska naloga. Ljubljana 2003.

Matjaž Bizjak, *Operativno-taktična analiza ofenzive vojske Kraljevine SHS proti Koroški (28.05.–6.6.1919)*. Zaključna naloga. Poljče 2004.

Janko Brejc, Od prevrata do ustave, *Slovenci v desetletju 1918–1928: zbornik razprav iz kulturne, gospodarske in politične zgodovine*. Ur. Josip Mal. Ljubljana 1928, str. 160–214.

Tomaž Kladnik, General Rudolf Maister, *Studia Historica Slovenica* 11 (2011), št. 2–3, 463–482.

Ljubomir Marić, *Iz mojega poveljevanja Koroškemu odredu, od 21. maja do 22. junija 1919*. Ljubljana 2020.

Jurij Perovšek, *Slovenski prevrat 1918: položaj Slovencev v Državi Slovencev, Hrvatov in Srbov*. Ljubljana 2018.

²⁰ Rahten, *Po razpadu skupne države*, 320.; Ude, *Vojaški boji*, 199; Janez Osojnik, *Velika Britanija in Koroška 1918–1920*, magistrska naloga (Maribor: Filozofska fakulteta UM, 2018), 41; Gorazd Bajc, Mateja Matjašič Friš, Janez Osojnik, Darko Friš, »L'Intervento Italiano in Carinzia dopo la Prima Guerra Mondiale e i Britannici.« *Acta Histriae* 28, št. 4 (2020): 734–735; Janko Pleterski, »O prvinah in značaju plebiscitne odločitve,« v: *Koroški plebiscit. Razprave in članki*, ur. Janko Pleterski, Lojze Ude, Tone Zorn (Ljubljana: Slovenska matica, 1970), 215–271.

Andrej Rahten, *Po razpadu skupne države: slovensko-avstrijska razhajanja od mariborskega prevrata do koroškega plebiscita*. Celje 2020.

Matjaž Ravbar, Poročnik Lojze Ude-borec za slovensko severno mejo, *Stražarji Karavank: Lojze Ude in boji za severno mejo*. Ur. Miha Šimac in Blaž Torkar. Kranj 2018, 38–51.

Zdravko Seručar, *Vojne akcije u Koruškoj 1918/1919 godine*. Beograd 1950.

Petra Svolfšak in Gregor Antoličič, *Leta strahote. Slovenci in prva svetovna vojna*. Ljubljana 2018.

Janez Švajncer, *Slovenska vojska 1918–1919*. Ljubljana 1990.

Blaž Torkar, Ofenziva vojske Kraljevine SHS maja in junija 1919 na Koroškem, *Stražarji Karavank: Lojze Ude in boji za severno mejo*. Ur. Miha Šimac in Blaž Torkar. Kranj 2018, 52–75.

Lojze Ude, Vojaški boji na Koroškem v letu na Koroškem v letu 1918/1919, *Koroški plebiscit: razprave in članki*. Ur. Janko Pleterski in Tone Zorn. Ljubljana 1970, 132–214

Lojze Ude, *Boj za severno mejo 1918–1919*. Maribor 1977.

Vlado Strugar, Milić F. Petrović (ur.), *Veliki rat Srbije za oslobođenje i ujedinjenje Srba, Hrvata i Slovenaca 1914–1918, knjiga 32, Odbrana Države ujedinjenih Srba, Hrvata i Slovenaca 1919–1920*. Beograd 2014.

Janez Osojnik, *Velika Britanija in Koroška 1918–1920*. Magistrska naloga. Maribor 2018.

Gorazd Bajc, Mateja Matjašič Friš, Janez Osojnik, Darko Friš, L'Intervento Italiano in Carinzia dopo la Prima Guerra Mondiale e i Britannici. *Acta Histriae* 28, št. 4 (2020): 711–754.

Janko Pleterski, O prvinah in značaju plebiscitne odločitve, *Koroški plebiscit: razprave in članki*. Ur. Janko Pleterski in Tone Zorn. Ljubljana 1970, 215–271.

GENERAL RUDOLF MAISTER'S LABOT DETACHMENT IN THE MAY–JUNE OFFENSIVE OF THE KINGDOM OF SERBS, CROATS AND SLOVENES IN 1919 IN CARINTHIA

Summary

The end of the First World War also meant the disintegration of the Austro-Hungarian Empire, with many new states starting to emerge in the territory. The demarcation between them was extremely difficult due to their multi-ethnicity, which was also the case in the territory of southern Carinthia and Styria, which were populated by both Austrians and Slovenes. The conflict between the Slovenes and the Austrians in Carinthia and Styria developed into an armed conflict, known in Slovene historiography as the battles for the northern border. The fiercest battles with Austrian troops were for Radgona in February 1919, and especially the battles for Carinthia, where the unresolved issue of national demarcation was left to the initiative of the Slovenian and Austrian authorities. The capture of parts of eastern and western Carinthia was followed in December 1918 by an Austrian attack, which pushed the Slovene troops to the Karawanks in the western part. Before the decision was reached at the Paris Peace Conference, the Slovenian side tried to gain better starting positions and in April 1919 began a poorly prepared offensive in eastern Carinthia, which ended with the loss of almost all of Carinthia. A new offensive of the Kingdom of

Serbs, Croats and Slovenes was launched at the end of May 1919, which was also supported by some Serbian units. General Krsta Smiljanić was appointed the commander of the newly planned offensive. The main thrust of the offensive was aimed towards Železna Kapla, with the first of the two auxiliary directions leading from Šoštanj towards Črna na Koroškem and on to Pliberk, and the second along the Drava valley. Five combat detachments were formed for the offensive: Labot detachment, Koroška detachment, Ljubelj detachment, Jesenice detachment and Jezero detachment. Serbian officers were appointed detachment commanders, with the exception of Labot detachment, which was commanded by General Rudolf Maister. After capturing lower Dravograd, the Labot detachment captured Lavamünd and the bridge over the Drava near the village of Lippitzbach. It then captured St. Paul im Lavanttal, thus securing against possible enemy action from the direction of Wolfsberga and Völkermarkt. On 2 June 1919, it ended its military campaign and remained in the St. Paul im Lavanttal region with the task of protecting the routes leading from St. Paul im Lavanttal towards Völkermarkt. The Slovene-Serbian units then reached the Gurk river (Krka) on 4 June and occupied Zollfeld and Klagenfurt on 6 June. On that day, the two sides agreed on a demarcation line, and the decision made at the Paris Peace Conference was to leave the issue of Carinthia up to a plebiscite.

DAS LAWAMÜND-KOMMANDO VON GENERAL RUDOLF MAISTER IN DER MAI-JUNI-OFFENSIVE DES KÖNIGREICHS DER SERBEN, KROATEN UND SLOWENEN 1919 IN KÄRNTEN

Zusammenfassung

Das Ende des Ersten Weltkriegs bedeutete auch den Zerfall der Österreichisch-Ungarischen Monarchie, auf deren Territorium viele neue Staaten entstanden. Die Abgrenzung zwischen ihnen war aufgrund ihrer Mehrnationalität äußerst schwierig, was auch für das Gebiet Südkärntens und der Steiermark galt, wo Österreicher und Slowenen lebten. Der Konflikt zwischen Slowenen und Österreichern in Kärnten und der Steiermark entwickelte sich zu einem bewaffneten Konflikt, der in der slowenischen Geschichtsschreibung als Kampf um die Nordgrenze bekannt ist. Am heftigsten waren die Kämpfe mit österreichischen Truppen um Radgona im Februar 1919 und insbesondere die Kämpfe um Kärnten, wo die ungelöste Frage der nationalen Abgrenzung der Initiative der slowenischen und österreichischen Behörden überlassen wurde. Der Eroberung von Teilen Ost- und Westkärntens folgte im Dezember 1918 ein Angriff österreichischer Truppen, der slowenische Truppen an die Karawanken im Westteil drängte. Vor der Entscheidung der Pariser Friedenskonferenz versuchte die slowenische Seite, bessere Ausgangspositionen zu erringen und startete im April 1919 eine schlecht vorbereitete Offensive in Ostkärnten, die jedoch mit dem Verlust fast ganz Kärntens endete. Ende Mai 1919 wurde eine neue Offensive des Königreichs der Serben, Kroaten und Slowenen gestartet, die auch von einigen serbischen Einheiten unterstützt wurde. Der General Krsta Smiljanić wurde zum Kommandeur der neu geplanten Offensive ernannt. Die Hauptrichtung der Offensive war in Richtung Eisenkappel, die erste der beiden Hilfsrichtungen sollte von Šoštanj in Richtung Črna na Koroškem und weiter nach Bleiburg führen, die zweite entlang des Drautals. Für die Bedürfnisse der Offensive wurden fünf Kampfkommandos gebildet: Lavamünd-Kommando, Kärnten-Kommando, Loiblpass-Kommando, Jesenice-Kommando und Jezersko-Kommando. Mit Ausnahme von Lavamünd-Kommando, das von General Rudolf Maister befehligt wurde, wurden serbische Offiziere zu Kommandeuren ernannt. Nach der Einnahme des unteren Dravograd eroberte das Lavamünd-Kommando Lavamünd und die Brücke über die Drau in der Nähe des Dorfes Lipica.

Dann eroberte er Sankt Paul im Lavanttal und sicherte so eine mögliche feindliche Aktion aus Richtung Wolfsberg und Völkermarkt. Am 2. Juni 1919 beendete er seine militärische Laufbahn und blieb im Kreis Sankt Paul im Lavanttal mit der Aufgabe, die von Sankt Paul im Lavanttal nach Völkermarkt führenden Wege zu schützen. Am 4. Juni erreichten slowenisch-serbische Einheiten dann die Krka und besetzten am 6. Mai Zollfeld und Klagenfurt. An diesem Tag einigten sich beide Seiten auf eine Demarkationslinie, und die Pariser Friedenskonferenz beschloss schließlich, dass Kärntens Zugehörigkeit durch eine Volksabstimmung festgestellt wird.